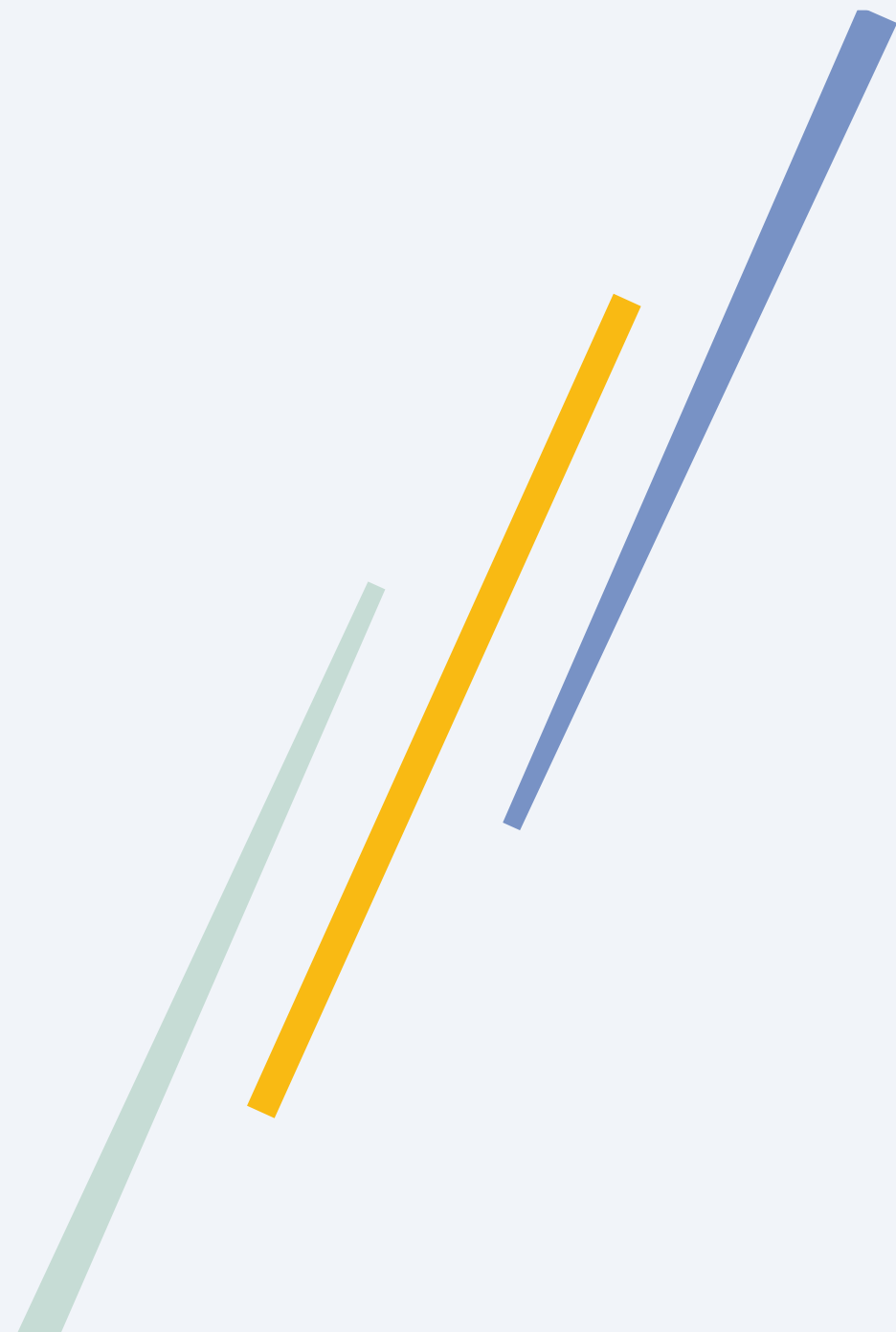

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

Švietimo tinklo kūrimo perspektyva geopolitinių ir demografinių iššūkių kontekste

Jonas Petkevičius,
Švietimo, mokslo ir sporto viceministras
2025-12-04

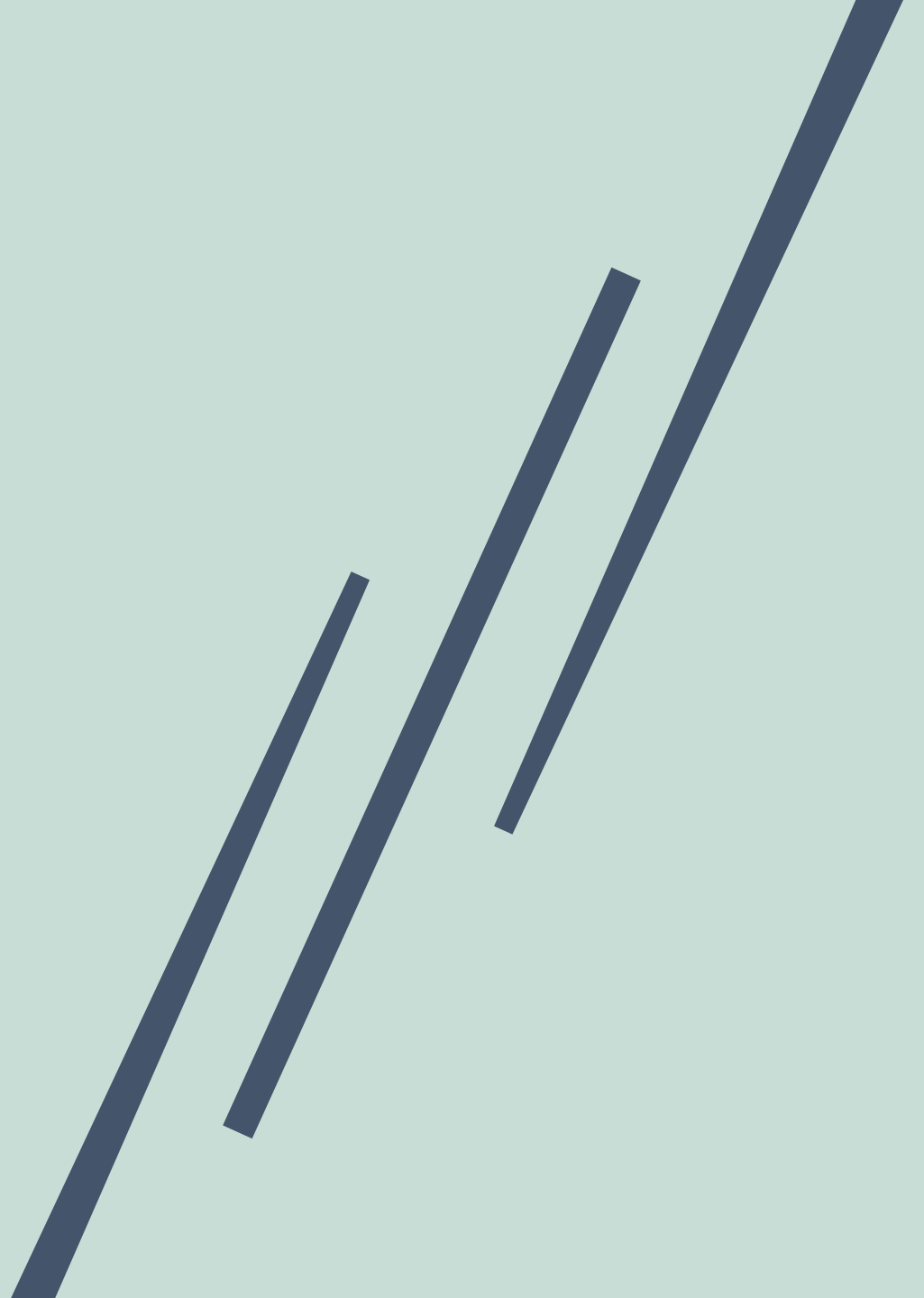
PAGRINDINIAI PRINCIPAI

ŠMSM

- **Švietimo kokybė – aukščiausia vertybė**
 - Tinklo pertvarkos tikslas nėra taupyti, jungti ar optimizuoti – tikslas yra užtikrinti ugdymo kokybę kiekvienam vaikui, nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos.
- **Vaikas turi mokytis arčiau namų**
 - Pavežėjimas turi būti išimtis, o ne taisyklė. Mokyklos turi remtis principu „artumas kaip privalumas“.
- **Pertvarka grįsta duomenimis**
 - 5–10 metų demografinė projekcija,
 - mokytojų kaitos prognozė,
 - srautų analizė,
 - poveikio vaikui ir bendruomenei vertinimas.
- **Infrastruktūros investicijų planas**
 - mokyklų atnaujinimas per 10–15 metų: kur planuojamos naujos mokyklos (augant regionams),
 - kapitalinis remontas: energinis efektyvumas ir pastatų modernizacija,
 - sporto, laboratorijų, dirbtuvių, bibliotekų infrastruktūros plėtra,
 - skaitmenizacija ir modernios ugdymo aplinkos.

ŠMSM

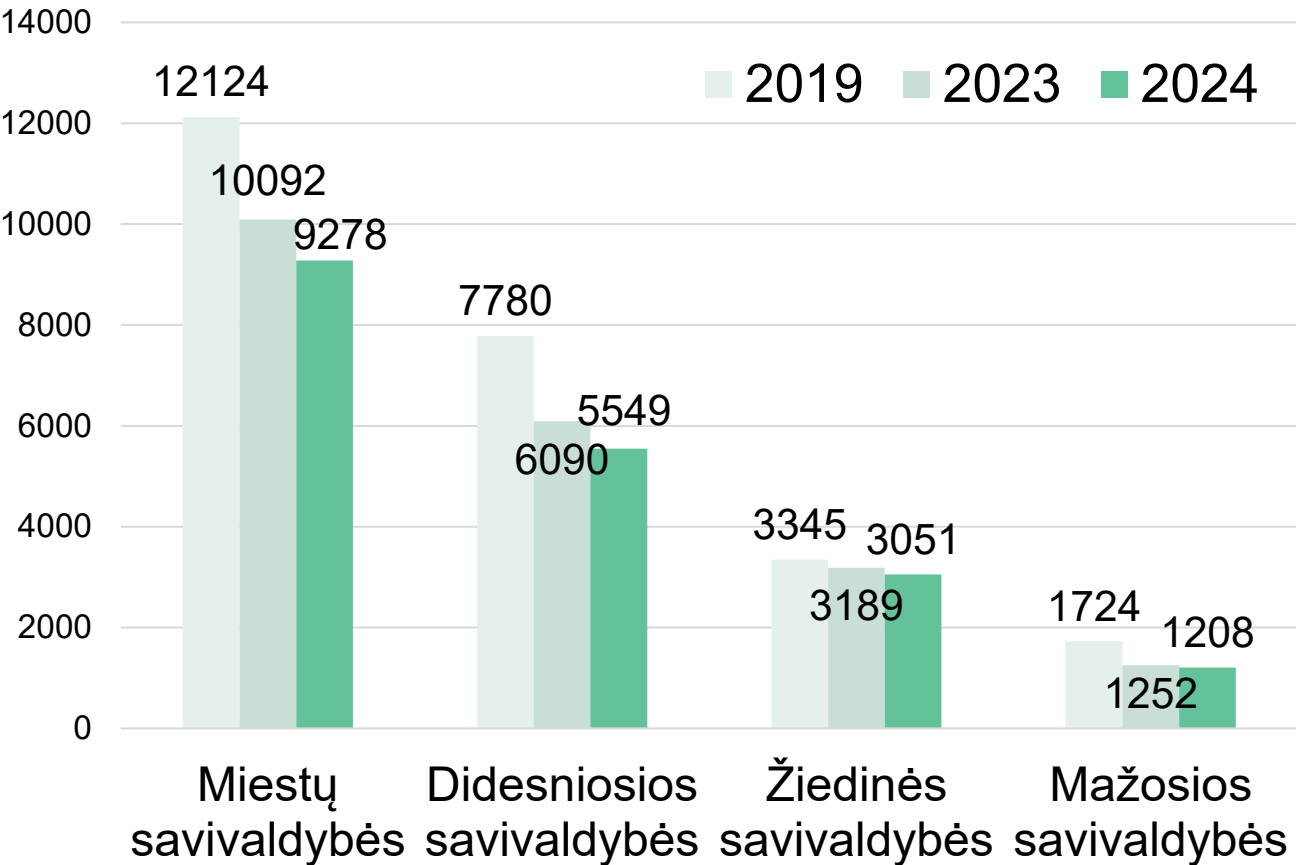
Vaikų demografijos rodikliai savivaldybėse

Gimusiųjų skaičius ir pokytis savivaldybių grupėse

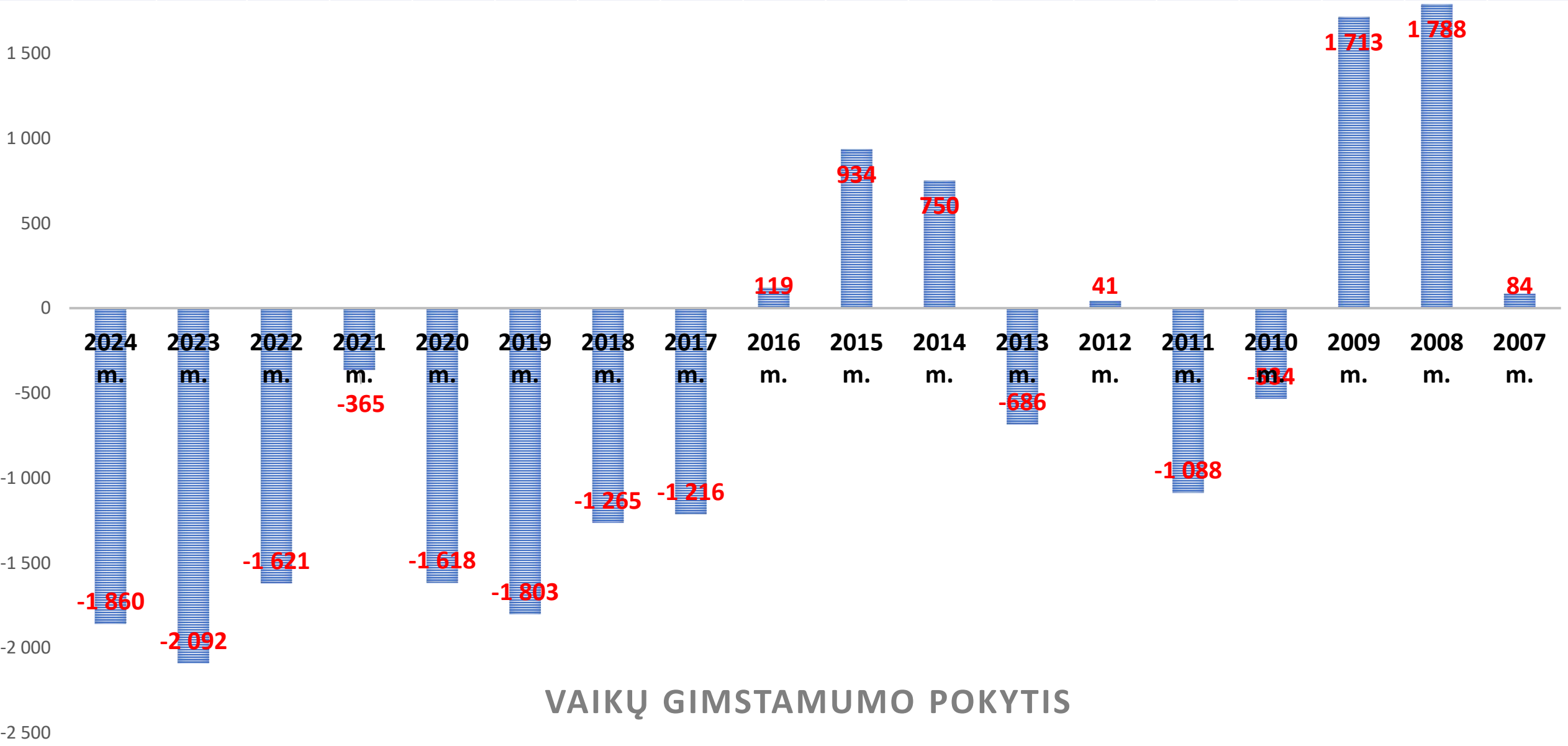
ŠMSM

Stebimas vaikų gimstamumo mažėjimas

Savivaldybių grupės	2023–2024 m. pokytis (%)	2019–2024 m. pokytis (%)
Didesniosios savivaldybės	-8,9 %	-28,7 %
Miestų savivaldybės	-8,1 %	-23,5 %
Žiedinės savivaldybės	-4,3 %	-8,8 %
Mažosios savivaldybės	-3,5 %	-29,9 %
Visos savivaldybės	-7,5 %	-23,6 %

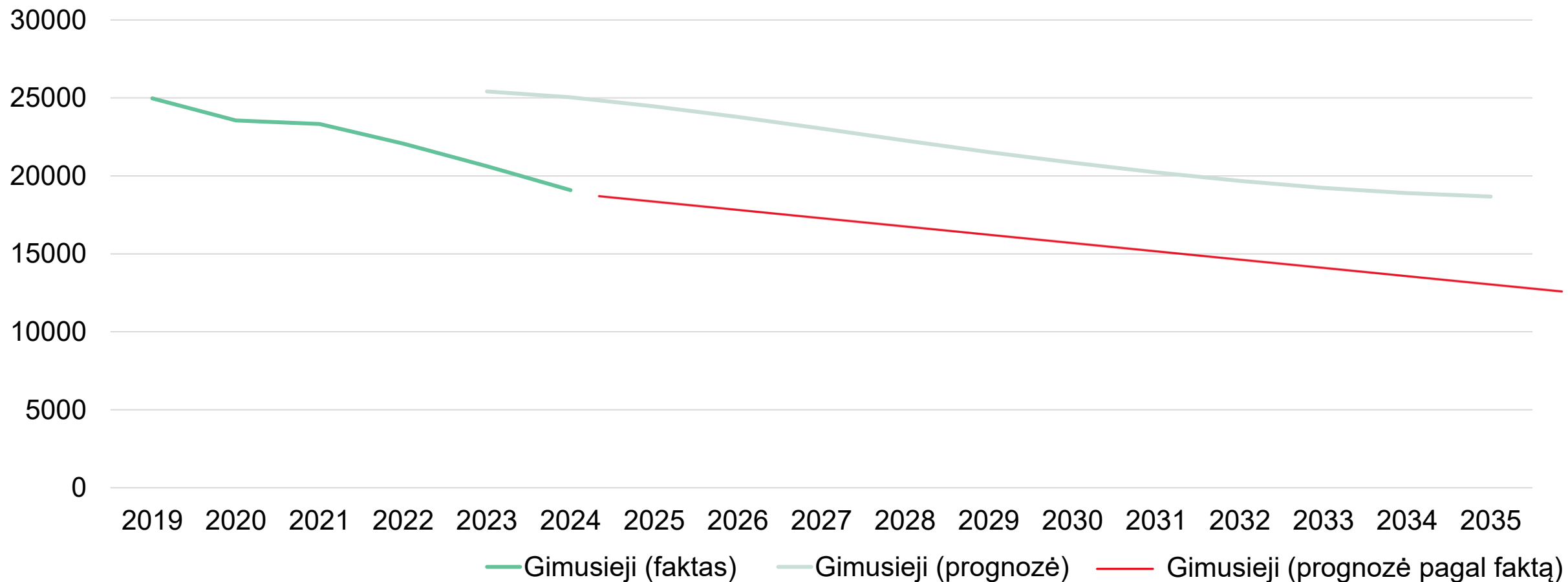
Metai	2024 m.	2023 m.	2022 m.	2021 m.	2020 m.	2019 m.	2018 m.	2017 m.	2016 m.	2015 m.	2014 m.	2013 m.	2012 m.	2011 m.	2010 m.	2009 m.	2008 m.	2007 m.
Klasė							1 kl.	2 kl.	3 kl.	4 kl.	5 kl.	6 kl.	7 kl.	8 kl.	9 kl.	10 kl.	11 kl.	12 kl.
Gim.v.s	19 056	20 916	23 008	24 629	24 994	26 612	28 415	29 680	30 896	30 777	29 843	29 093	29 779	29 738	30 826	31 360	29 647	27 859

Gimusiųjų skaičiaus prognozė

ŠMSM

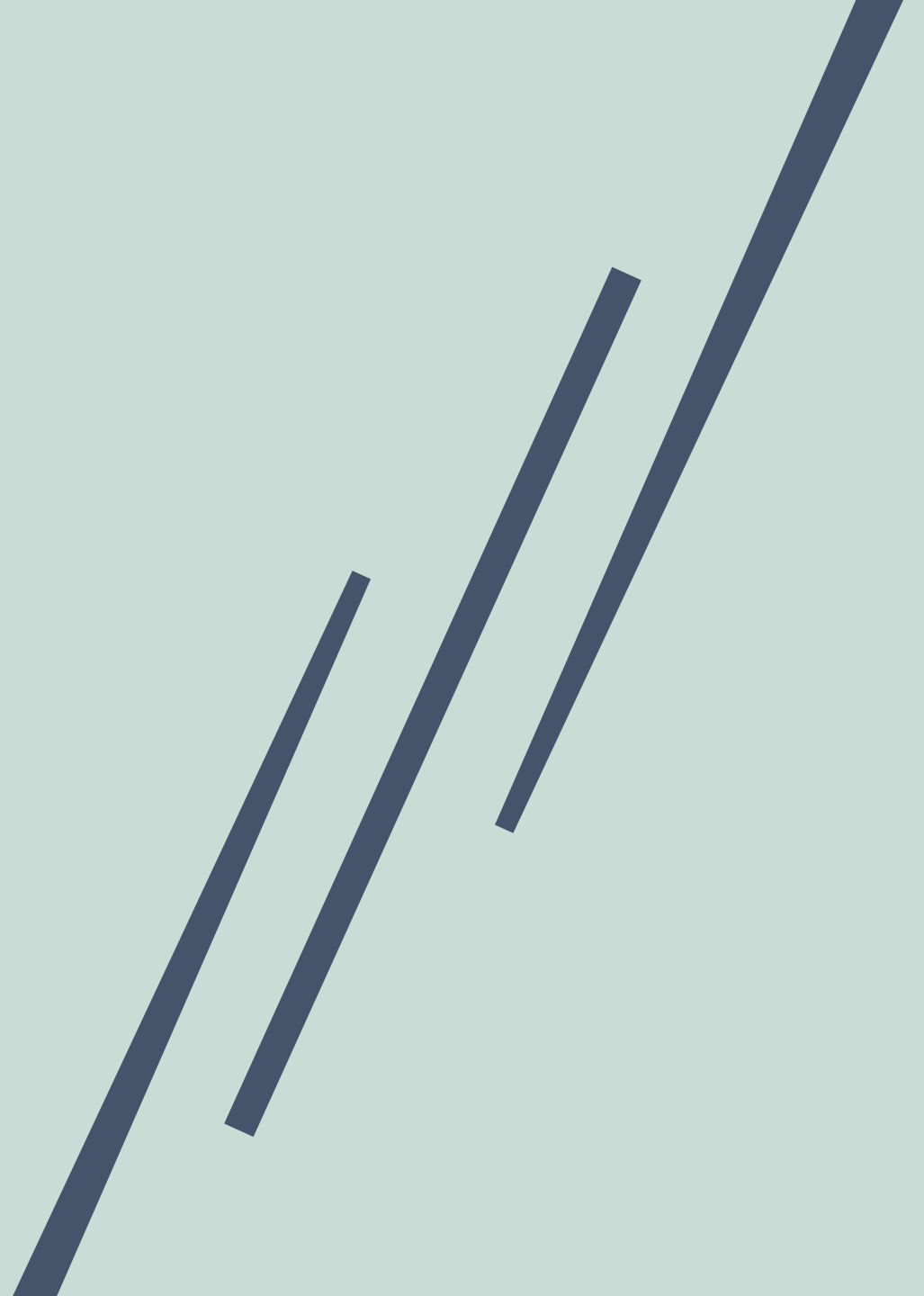
Kūdikio gimimo fakto registravimas per metus. Gimstamumo prognozė **Eurostato** atlikta 2023 m. atsižvelgiant į demografines prielaidas (gimstamumą, mirtingumą ir tarptautinę migraciją).

ŠMSM

2024–2025 m. mokslo metai

Vaikų ugdymo rodikliai savivaldybėse

Duomenys pagal savivaldybių grupes

ŠMSM

Savivaldybių grupė	Savivaldybių sk.	Vaikų pokytis pagal amžiaus grupę, 2019–2025 m. , proc.			Mokyklų sk., kurioms leista sudaryti gimnazijų III–IV klases turint 1–20 mokinių su 50 proc. sav. prisidėjimu	Mokyklų sk., mažiau nei 8 mokiniai 5–10 kl. su 100 proc. sav. prisidėjimu	Savivaldybės „donorės” ¹
		0-6 m. amžiaus	7-14 m. amžiaus	0-14 m. amžiaus			
Mažosios savivaldybės	17	-32,6 %	-3,7 %	-17,4 %	7	2	2
Didesniosios savivaldybės	31	-25,6 %	-1,1 %	-12,5 %	28	6	1
Miestų savivaldybės	6	-12,2 %	19,9 %	4,0 %	0	0	2
Žiedinės savivaldybės	6	11,1 %	16,2 %	14,0 %	9	1	3
Visos savivaldybės	60	-15,3 %	10,5 %	-1,8 %	44	9	8

¹ Gyventojų pajamų mokesčio dalys (procentais), reikalingos prognozuojamoms pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio apskaičiuoti, nesiekia 100 proc. Lietuvos Respublikos 2025–2027 metų biudžeto patvirtinimo įstatymas: Donorės: a) Vilniaus miesto savivaldybei – 64,53 procento; b) Kauno miesto savivaldybei – 85,69 procento; c) Neringos savivaldybei – 30,43 procento; d) Palangos miesto savivaldybei – 93,49 procento; e) Kauno rajono savivaldybei – 83,54 procento; f) Klaipėdos rajono savivaldybei – 97,08 procento; g) Trakų rajono savivaldybei – 95,35 procento; h) Vilniaus rajono savivaldybei – 79,09 procento;

ŠMSM

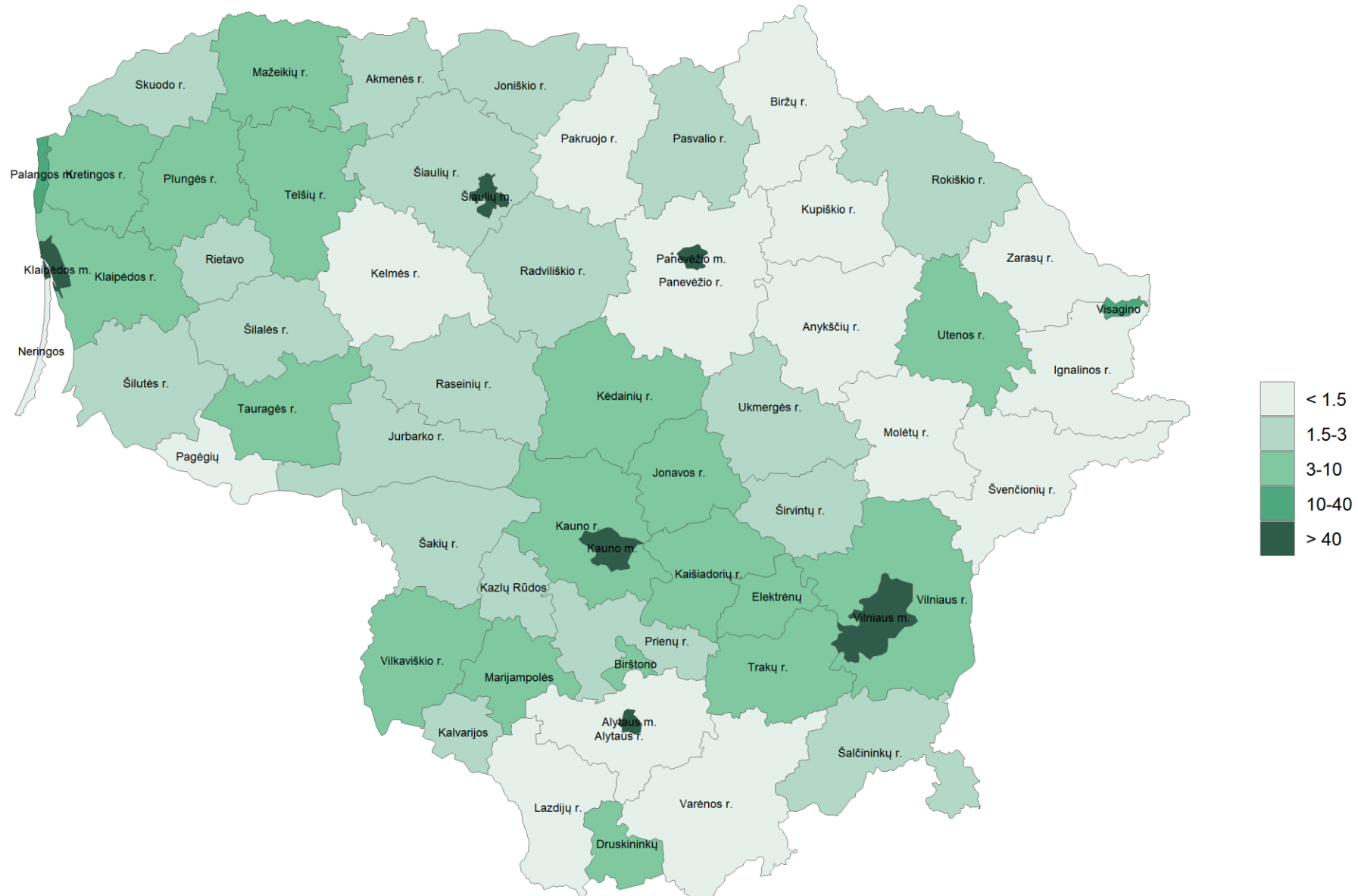
Mokinių skaičiaus pokytis savivaldybėse, 2024–2025 m.

Ataskaitinė diena: rugsėjo 1 d.

Savivaldybės mokinių kiekis tenkantis 1 kvadratiniam km

2024-2025 m. mokslo metai. Mokinių skaičius, tenkantis vienam savivaldybės kvadratiniam kilometrui.

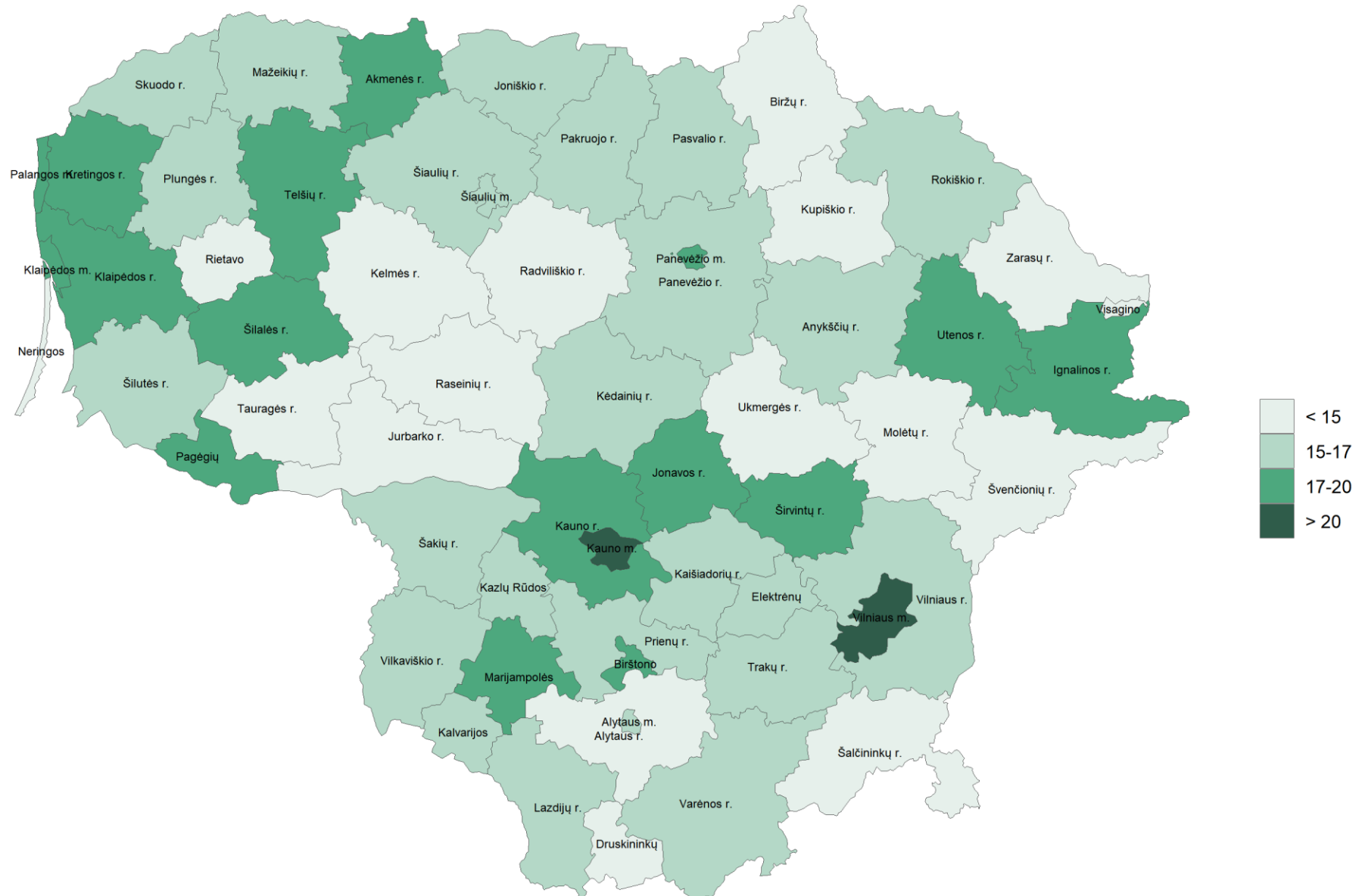
ŠMSM

Vidutinis mokinių skaičius klasėje ar grupėje

2024-2025 m. mokslo metai.

ŠMSM

Mokyklų tinklo pertvarkos alternatyvos: kam teiksime prioritetą?

ALTERNATYVA A1:

ŠMSM

„Tęsti, kaip yra, + efektyvumo gerinimas“

ALTERNATYVA A2:

**„Jungtinės mokyklos ir modulinės
klasės. Racionali konsolidacija“**

ALTERNATYVA A3:

„Lanksčiai nustatomas mokinių skaičius klasėje“

ALTERNATYVA A4:

**„Demografinio mobilumo ir švietimo teikėjų
finansavimo transformacijos“**

ALTERNATYVA A1

„Tęsti, kaip yra, + efektyvumo gerinimas“

ŠMSM

Idėja: palikti dabartinį tinklo kūrimo reglamentavimą, bet optimizuoti veiklą (biudžetas, pamokų tvarkaraščiai, bendri pirkimai, dalijimasis specialistais).

1–4 klasė

8–11 mok.

12–20 mok.

21–24 mok.

Gali būti jungiama
po dvi klases.

5–8, 9–10 / I–II gimnazijos klasė

8–11 mok.

12–20 mok.

21–30 mok.

Išimtis: 1 klasė –
mažiau kaip 8 mok.

III–IV gimnazijos klasė

21–30 mok.

Išimtis: ne mažiau
kaip 12 mok., kai
savivaldybė
prisideda 50 %.

Veiksmai gerinant efektyvumą: standartizuoti biudžeto rodiklius, įdiegti bendrus pavėžėjimo maršrutus, centralizuoti administracines funkcijas, dalinti mokytojus tarp mažų mokyklų.

Problema: išauga mokinių pavėžėjimo kaštai.

**Švietimo įstatymo
36 straipsnio
nuostatų
įgyvendinimas**

Pavežama 21,1 %
nuo bendro mokinių
skaičiaus.

Apie 70 tūkst.
mokinių.

**Mokyklinių
autobusų poreikis
pagal savivaldybių
duomenis**

2025 m. – 208 autobusai.
Iki 2028 – 242 autobusai.
Iš viso: 450 autobusų.
Lėšų poreikis: 45 mln. Eur.

**Planuojama valstybės
parama savivaldybėms
mokykliniams
autobusams**

Valstybės biudžeto
lėšos: kasmet po
7 mln. Eur
Planas iki 2028 m.:
21 mln. Eur.

Privalumai	Trūkumai / pavojai
Užtikrinamas tinklo tvarkymo tęstinumas.	Neatliepia regiono gyventojų poreikių – švietimo paslaugos „ tolsta “, investicijos į ugdymo kokybę gali būti iškeičiamos į kelių infrastruktūros gerinimą.
Administracinės problemos negali būti klasių jungimo priežastimi, sudaromos prielaidos ugdymo kokybei.	Taikomas skirtingas reguliavimas nevalstybinėms mokykloms.
Efektyvinamas valdymas ir švietimo pagalba.	Taisyklėse yra daug išimčių (ypač mokykloms, vykdančioms vidurinio ugdymo programas).
Mokykloms nustatytos konkrečios kriterijų atitikties reikšmės bendrojo ugdymo programoms vykdyti.	Neaiški, sunkiai standartizuojama kriterijų kokybinė dimensija.
Paprasta įgyvendinti.	Ribotos taupymo galimybės, nesprendžiamas mažo mokinių skaičiaus klasėje klausimas.
Ši alternatyva taikoma dabar, tik reikia pergaltvoti jos veiksmingumo gerinimo žingsnius nuo 2026-09-01.	

ALTERNATYVA A2

„Jungtinės mokyklos ir modulinės klasės – Racionali konsolidacija“

ŠMSM

Idėja: mažinti atskirų, ypač labai mažų, mokyklų skaičių jungiant jas su arčiau esančiomis ar kuriant filialus, racionaliau ir lanksčiau panaudojant ugdymo plano nuostatas

arba kurti stiprias mokyklas ir prie jų prijungti mažesnius skyrius, kuriuose paliekama pradinė ugdymo bazė.

Jungtinė mokykla

Čia suprantama kaip juridinis vienetas, sudarytas iš keleto lygiaverčiais valdymo pagrindais sujungtų padalinių, kuriuose (pagal poreikį) užtikrinamas kokybiškas ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ir (arba) pradinio ir (arba) pagrindinio ugdymo programos I dalies vykdymas.

Modulinė mokykla

Tai klasė, kurioje ugdomi skirtingų mokyklų atitinkamos programos mokiniai pagal sujungtus ugdymo planus, dalį pamokų vedant kartu, dalį – atskirai. Sudaromos jungtinės veiklos sutartys tarp mokyklų.

Privalumai	Trūkumai
Didesnis valdymo išlaidų veiksmingumas (su tiek, kiek turime padarome daugiau), užtikrinama švietimo pagalba.	Gali pritrūkti mokyklų vadovų orientacijos į ugdymą.
Optimizuojamas ugdymo organizavimas: lankstus ugdymo planas,	Gali trūkti šiuolaikiškos infrastruktūros teikti švietimo pagalbos paslaugas, reikalingos investicijos į centrus, logistikos koordinavimas.
Mokykla – kultūros židinys kaime – kuo mažesnis vaikas, tuo arčiau namų, mažiau pavėžėjimo.	Neužtikrinamas neformaliojo vaikų švietimo prieinamumas, negarantuojama kokybė.
Subalansuotas prieinamumas ir kokybė.	Reikia patikimo transporto, kai kur galima ilgesnė kelionė vaikams.
Siūlymą savivaldybėms taikyti nuo 2026-09-01.	

ALTERNATYVA A3

„Lanksčiai apibrėžiamas mokinių skaičius klasėje“

ŠMSM

Idėja: mažinti mokinių skaičių klasėje, mažas mokyklas paversti daugiafunkčėmis erdvėmis (mokykla + bendruomenės centras), išlaikant dalį ugdymo paslaugų, mažinant mokesčius ir išlaidas.

Veiksmai:

peržiūrėti pastatų naudojimą;
partnerystės su nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, smulkūs verslai.

Poveikis:

mažesnė socialinė rizika uždaryti mokyklas.

Siekiny:

nustatomi keli skirtingi leistino mokinių skaičius klasėse dydžiai. Savivaldybė galėtų pasirinkti, koks variantas jai aktualus (didžiųjų miestų, žiedinė, vidutinė, mažoji).

Svarstytinas mažiausias mokinių skaičius 1–4 klasėse

ŠMSM

Galiojanti nuostata: mažiausia klasė – 8 mokiniai. Gali būti jungiama po 2 klases.

I variantas

- Leisti formuoti mažiausią klasę – **6 mokiniai**.
- Valstybės biudžeto lėšų poreikis: kasmet papildomai po 3 mln. Eur.

II variantas

- Leisti sudaryti mažesnes nei 8 mok. klases: jei klasėje bus 1–4 mok., iš VB skirti 33 % klasės krepšelio lėšų, jei 5–7 mok. – skirti 50 % klasės krepšelio lėšų.
- Lėšų trūkumas iki pilnos klasės krepšelio lėšų dengiamas iš savivaldybės biudžeto – kiekvienai klasei 20 – 30 tūkst.
- VB lėšų papildomas poreikis: kasmet 3,5 mln. Eur.

Svarstytinas mažiausias mokinių skaičius 5–10 (I –II gimnazijos) klasėse

ŠMSM

Galiojanti nuostata: iš 5–10 kl. tik viena klasė mokykloje gali būti mažesnė nei 8. Tokiai klasei 100% klasės krepšelio skiriama iš savivaldybės biudžeto.

I variantas

- Nenustatyti mažiausio mokinių skaičiaus klasėje.
- Valstybės biudžeto lėšų poreikio nebus.
- Savivaldybės sprendžia kaip skirstyti mokymo lėšas ar prisidėti savo lėšomis.

II variantas

- Leisti sudaryti mažesnes nei 8 mokinių klases.
- Valstybės biudžeto lėšų poreikio nebus.
- Tokiai klasei 100 % lėšų skiriama iš savivaldybės biudžeto – kiekvienai klasei iki 30 tūkst.

III variantas

- Leisti formuoti mažiausią klasę – **6 mokiniai.**
- Valstybės biudžeto lėšų poreikis kasmet papildomai po 3,5 mln. Eur.

Svarstytnas mažiausias mokinių skaičius III ir IV gimnazijos klasėse

Galiojanti nuostata: 21–30 mokinių (kai sudaroma viena III ar IV gimnazijos klasė). Išimtys: ne mažiau kaip 12 mokinių – 50 proc. prisideda savivaldybė. Mažiau kaip 12 mok. Neringos savivaldybėje esančiai savivaldybės gimnazijai 100 proc. lėšų skiria savivaldybė.

I variantas

- Jei gimnazijoje buvo sudaryta viena III gimnazijos klasė, tai kitais mokslo metais IV gimnazijos klasėje gali mokytis mažiau kaip 12 mokinių.
- Tokiai klasei 100 % klasės krepšelio skiriama iš savivaldybės biudžeto – kiekvienai klasei 72 tūkst.
- Valstybės biudžeto lėšų poreikio nebus.

Kokybės problematika: mažinant klases, ugdymo kokybė neblogėja

Unifikuotas mokymo procesas
nekelia problemos dėl klasių
dydžio:

**ir su maža, ir su didele klase
galima pasiekti gana gerą
rezultatą**

Perėjimas nuo unifikuoto prie
diferencijuoto, vėliau prie
individualizuoto ir personalizuoto
ugdymo klasės dydis įgauna kitokią
prasmę:

**dėmesys kiekvienam mokiniui, o
ne klasei ar grupei.**

Įtraukiojo ugdymo
norma kreipia
pertvarkyti ugdymą
laikantis **universalaus
dizaino principų.**

Privalumai	Trūkumai
Iš dalies atliepiamas siūlymas mažinti mokinių skaičių klasėse.	Savivaldos prisidėjimas prie mokyklų ugdymo paslaugų išlaikymo.
Išlaikomos darbo vietos mokytojams regionuose.	Tikėtinas nepasitenkinimas iš mokytojų pusės dėl socialinio (ne)teisingumo: miestuose dirbantys taip pat norėtų pamokas vesti mažesnėse klasėse (nors per atlygio reglamentavimą darbo užmokestis skiriasi).
Ugdymo paslauga arčiau namų.	Valstybės biudžeto lėšų poreikis iki 7 mln. Eur kasmet.
Mažiau pavėžėjimo – investicija į ugdymo kokybę, dėmesys jauno žmogaus sveikatai.	Dažniau ir daugiau reikia papildomų lėšų patalpų remontui.
ŠMSM sprendimai, aptarti su socialiniais partneriais, bus rengiami iki 2026-01-01.	

ALTERNATYVA A4 –

„Gyventojų demografinio mobilumo ir švietimo teikėjų finansavimo transformacijos – MOKYKLOS UGDYMO KREPŠELIS“

Idėja: alternatyva taikoma mažose savivaldybėse (kriterijai derinami).

Finansavimas nustatomas pagal mokyklos dydį, o klasių dydžius derina pati mokykla.

Panašūs finansavimo modeliai taikomi Latvijoje, Austrijoje (kai kurios bendruomenėse), Airijoje.

Veiksmai:

- daugiau dėmesio skiriant itin mažoms mokykloms (ir / arba jų skyriams);
- mokykla, gavusi lėšas ugdymo organizavimui, savarankiškai derina ugdymo procesus pagal nustatytą ugdymo standartą.

Poveikis:

- mažesnė socialinė rizika uždariant mokyklas, dalinis taupymas;
- atidžiau ir kryptingiau analizuojamas lėšų panaudojimas;
- didesnis dėmesys mažoms mokykloms;
- nustatomas mokyklų tinklo standartas.

Privalumai	Trūkumai
Atsižvelgiama į realią situaciją, mokyklų tinklas pertvarkomas ir finansavimas skiriamas vadovaujantis demografinio mobilumo sąlygojamais kriterijais.	Apibrėžti kriterijai gali neatliepti / netenkinti dalies savivaldybių, mokyklų konteksto.
Tinklas tvarkomas labiau finansuojant kaimo vietovių progimnazijas ir pradines mokyklas.	Papildomas VB lėšų poreikis arba „nuostoliai“ didžiosioms mokykloms.
Didžiausio ir mažiausio leistino mokinių skaičiaus klasėse parametrus taikyti lėšoms apskaičiuoti ir panaudoti, o dėl paskirstymo – suteikti daugiau savarankiškumo spręsti pačioms savivaldybėms.	Finansavimas „gerėtų“ tik mažesnėms mokykloms.
Šis finansavimo modelis sudarytų galimybę savivaldybėms išsaugoti ugdymą net mažiausiuose taškuose.	Išlieka grėsmė, kad taupant lėšas būtų nustatomi didesni klasių dydžiai.
Apsisprendus taikyti šią alternatyvą sprendimai galėtų būti priimti iki 2028-01-01, prieš tai aptarus su socialiniais partneriais ir įgyvendinus bandymus to norinčiose savivaldybėse.	

Ačiū už dėmesį!